

Ուստի այսպիսի յիշատակաց արժենի գործ
Ֆի մը յաջողութիւն մաղթելով կը յարդորեմք
մեր սիրելի ազգայիններն որ սոյն օտարակար
հաստատութեան չը զանան իրենց օժանդա-
կութիւնը:

(Σωματικό)

«TEMPS» ԱՐԱԳՐԻ ԹՊԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԵՐԻ մասին երես

«Tempo» γραψηρή Կ. Պօլսի Ծթթմակիցը, հա-
յերի վերաբրութեամբ, հազարդում է հե-
տևեալ հետաքրքիր տեղեկութեանները, որոնց
կարեռութիւնը ձախաչելով, մենք հարի ենք
համարում ներկայացնել նրա թարգմանու-
թիւնը «Մշակի» ընթերցողներին: Ա.Հա սոյդ
Թարգմանութիւնը:

«Անսատօլիսյիր անցքերի վերաբերութեամբ՝
իմ հաղորդած աեւգեկութիւններն արժանի
են ուշագրութեան, եթէ մինչև անզամ այս
հարցի վրա նայվի այն զժուարութիւնների
տեսակիտից, որոնց Անդիխան յանձն է, առել
ոչչացնել:

«Վանի հայերն անվիսական փոխ չեն պատ-
տօս կապիտան Կիշյոսի մօտ պատվամաւու-
րութիւն ուղարկեցին, որը նրան ներկայաց-
րեց մի աղեքսազիր, որ լցված էր մի քանի
հազարառ մարդոց ստրագործի ններով։
Այս վարձունքով հայերը կամենում էին աղ-
ուու պաշտպանութիւն գտնել քիւրդերի յա-
րատեւ ձնութենքի դէմ այն պետութիւնից,
որի ներկայացուցիչ էր համարդում պ. Կիշյ-
տօն։

¶ ¶ Կլէյտօն պատասխանեց պատզամաւու-
րութեանը, թէ նրան էլ շատ լաւ յայտնի է որ
նրանց բողոքները արդարացի են, որ նոյն իսկ
նա ինքն էլ վկայ է եղել քիրոգերի անտառնելի
ճշշումներին՝ և որ ինքն այդ մասին արդէն տե-
ղիկութիւն է տուել իր կառավարութեանը:
«Քայլ, աւելյացրեց նա, Գիշարբէ քիրում
Արէգին փաշայի ձեռքով, իսկ երգրումում
կայսերական յանձնաժողովի միջոցով կատար-
ված վիրանորոգութիւնները հաւաստի ազա-
ցոյց են, որ բարենորոգութիւնները կը հաս-
նեն մինչեւ ձեր նահանգներին էլ: Նէթէ մինչեւ
այժմ դուք դեռ չեք վայելում խոսացած
բարենորոգութիւնների պատզները, դրա պատ-
ճառն այն է, որ դուք բաւականին չեւու-
էք գանգում կայսրութեան կինարօնից»: — Պատ-
ճառամարութիւնը դոչ չը մնաց նրա յայ-
տնած պատճառից, և տուեց հետեւալ

պատասխանը հետպատճենն:

Ք. Գուռը, Երբինի գաշնադրութեան 61
յօդուածով մեղ խոստացել է առանց ուշաց-
նելու գործադրել այդ վերանորոգութիւնները:
Մենք որ վկայ ենք եղել այնքան խոստանաւք-
ների, այնքան յուսագրութիւնների, որոնք Բ
Դրան կողմից հեշտութեամբ տրվել են մեզ,
և որոնք միշտ անիրազործելի են մնացել,
մենք չենք կարող այդպիսի խոստանաւքներին
նորից հաւատալ: Բայց տեսնելով, որ Եւ-
րօպան հետաքրքրութե է այս հարցով,
տեսնելով որ Անգլիան, յունիան և Հ-ի
գանացութեամբ են Հ-ի կողմէ:

շ Հ Յ Պ Ա Ր Ա Մ Բ , լր ա ս ո ք ն է ա ռ ե լ շ
վ ր ա ն ո ր գ ո ւ թ ի ն ն ե ր ի ի ր ա գ ո ր ծ ո ւ մ բ , մ ե ն ք
ս կ ս ե լ ե ն ք յ ո ւ ս ա լ : Ս ա կ ա յ ն , մ ի ն չ ե ա յ ժ մ
գ ո ր ծ զ ր պ ա ծ մ ե ց ո յ ն ե ր բ , ո ր ո ն ք ա յ ն չ ա փ ի վ ա ս
տ ա հ ո ւ թ ի ն ե ն ն ե ր ջ ն ո ւ մ ձ ձ ե ր դ գ ե ր ա զ ա ն ա
ց ո ւ թ ե ա ն , մ ե զ ա ն ք ա ւ ա ր ա ր ե ն թ վ ու մ ե ,
ծ շ մ ա ր ի ս ն ա ս ա ծ , զ ր ա ն ց ն պ ա տ ա լ ի ն է մ ի ա յ ն
չ ա ց ե լ ե ն ո ր պ ա յ ի ն ։ Խ ա կ ա ն վ ր ա ն ո ր զ ո ւ ո ւ

Նների վերաբերութեամբ, մենք չկմնաս
պատճառներ ունենք երկիւզ կրելու, որ
նք գեռ երկար սպասել կը տան իրանց:
Դուք մեզ խորհուրդ էք տալիք համերեցնելու,
ի դուք պէտք է գիտենարա, որ 76-ին մի

Հուրելի հրդեհ մնխիք գարձեց մեր բառը, որ մեր բոլոր հարսաւութեան միակ ըշտապանն էր. և փրջն պատերազմն էլ փրանելով, վերջն ծայրը հասցեց մեր թը-

առաթիւնները: Այսինքիս պայմանների
մեջ անկարելի է սպասել: Դուք մեր երա-
ժն եք, և գուք ձեր աչքիրով տեսնում էք,
զժուար չե՞ հարսահարութիւններին
զնելու կթէ միայն անենդ ցանկութիւն

Ճամարիս է, որ Արէգին-վասան Դիմարում մի ըանի վերանորոգութիւններ եց, բայց երբ նրան ուղարկեցին Ոլվան և նրա սիսած զորձը ընդ համարվեց, այդ

Աղասիկ աքսորը շատ քիչ յոյս է տալի՛
գործի ապագայի մասին։

զաքանակ մէջ ցնի թի նորագուանին էր շըպճել և ային: Այսօր դա անեկարելի է, սրբիչներն եւ անան հիւրագատաները չ'ակում են այդ վերոբառքինների իրագործման վրա, և այս մասին հաշիւ են ներկայացնում իրանց ավարութիւններին, թէ է, ձշմարիսն առ այդ վերանորոգութիւնները փոքր ինչ ցած են վերջին պատերազմի սարսափի վրա աւաճների և վիճնանական ճնշանաւութեամառութ, որը այնպէս սաստիկ ծանրացել է տառապան գանձարանի վրա:

Աստղամաւորութիւնը պնդում էր հիւսովի առաջ, որ շարունակ հարստահասթիւնները և ձնշաբնիքը անտառնելի գրուն մէջ են դնում նաշանքի աշխատող արնակութեանը: Քիւրզերը, աւելացրեց զամանարութիւնը, այսօրվան օրս վիրջն երաքի չնորհիւ, ունեն իրանց ձեռքիւնոր տեսակի զէնքեր: Տեղական իշխանները մեր հարստահարուներին զիւ-

ասիք անելու Համար մեծ անհոգութիւն
զործ դնում: Արանից իւսոյ կարելի է են-
թել որ իշխանութիւնները իրանք են
ոչ այս զէկիբը քիւրգերին, որ զօրծ դնեն
ժողովրդի գէմ, որ ուղիթանի հաւատա-
հպատակիննեն: Անզէն Հայիբը, առանց
պատճութեան, զրիթէ ամեն որ քիւր-
ց կողոպափում են, որնիք յափշտակում
բրանց պաշարները և Հազորսաները, այն
որ մեր խեջ եղբայրները ստիպած են
մի խումբի բոյ գաղթել մերի քաղցած: :
Եյդ ժամանակ պ. Կէյտանասաց, որ Սա-
փաշա այդ օրերը հասել է Վահ, և ըլ-

լով, որ ինքը հաստատ տեղեկութիւններ
ի այդ պաշտօնականարին տուած հրաւ
զների մասին, բայց ինքը կարծում է, որ
ինչեւ է քիւրովելին նուածելու և իրաւ
ճելու վերաբրոգութիւնները։ Այս բանի
վեհականութիւնը այս գույքուն է առաջ

պատզամաւրութիւնը, Կիէ յասնից հրաշ
վելու ժամանակի, պատասխաննեց, որ չու-
ձեմեռ հասնում է և ճիւնը կը կատա-
այն վերանորգութիւնները, որնց իրա-
ծումը յանձնված է Սամբուգացին:
պատզամաւրութիւնն սցագէս խօսելով, ակ-
լում էին ձևառայ վրա հանելուն, որը
կողմերում շատ խիստ է լինում և իր
ու տեղութեան միջոցին մի նիւթէական
ելք է զնումք քերդիրի արշաւանքներին:
Տո հաւելացնեմ, որ այսակ տիսուր լուրիր
հանել առլի մասին, որ այս կողմերի թը

ստացված մի նամակ, իր չորոշեան
կողմից միայն մեր երկրի քարերի հետ կարե-
լի է համեմատելու Մարդիկ մեռնումը են սո-
վոց, և մանուկների խմբությունը թափառում են
փողոյներում, և սրտամիջիկ ազաշանիքներով հաց
նուն մորում: Այսպես և Մանչեսթերում ստո-
րապութիւն է բացվել: Բայց թշուառու-
թիւնը այնպիս ընդհանուր է, որ շատ փոքր
արելի է օգնել այս թշուառներին:

ԵԱՐԱԿԱ ԹԻՒՐՑԱՅԻՑ

տութիւններ տաղի կուսնեան գաբար-զիւղ կասրա-
ական յանձնաժողով մը կազմուեցա որ իւր
իդիքրն ունի ամեն թաղերու մէջ. ամեն կողմ
ամսաժողովներն կը չըլազաբն անձամբ տուներն,
կը հաւաքեն նույներն, ամեն ոք հարուստ թէ
դժառ կը մասնակցեն հանգանակութեան. կետ-
անձական մասնաժողովն իւր ձեռ քն կը տարածէ
մեն հայրանակի գաւառներ և քալաքներ. յոյ ու-
մեր, որ արդինքն բաւական նշանաւոր լինի, Պա-
րիփարք սրբազնը բոլոր աշխատութեանց զույն
ո համարուի, ինքն կատարած է կ. յանձնաժողո-
վ նարութիւնը և ընդհանուր հսկողութիւնը կը-
է, վանայ կոմինը այս ամսա անձրեի պակա-
պաթիւնն արդէն երկիւզ կուտափն, աւելցուր վա-
ռառականաց շահագիտական անների սեպուած
գոտունիքն, և կառավարութեան ձեռ ք առած
էջոցներն, որով ցորեն իւր շտեմարաններու մէջ

Հայաստանի թիվնորդութեան ջերմ փափագովներէն են և իրենց ազգեցւութիւնը կը գուշիւն Անը թէրքանման կի եաբի դատաստանի այս առ իլնուիքն մին էր նոց ամար: Խչպէս զիտէք թէրքնմանի անօրէնը և դատաստանը ձերբակալուած էին իր ժողովուրդը ողողողը, ս. Պատրիարքի միջնորդութեամբ առ

սկզբան եւ աղմաց այս առթիվ կը յարձկի Պատահարքի փայ թէ այս այ կը ուսական խնդրէ է, որ այսց Պատրիարքի կը միջամտէ, քաղաքականութիւն կայ, կը գոյէ, կուտէ քաղաքականութիւն լին, կուտէ ըլ լին, Պատրիարքի թէրմանին իմդույ մէջ ուղիղ ընթացք մը րունեց, Այս թերթը սցման մեծ ծովով կը մասնակութիւն մը ստացաւ, և օտարաց առ ան Պատրիարքարանի թերանը կը համատիր կատարած կատարած առաջանակ առ այժմ առ կախ է, թերթեանի արտօնատէրը հոգիմէկան հայ մ'էր և թէլէլ թիրթը կը մասնական գրի չունի, բայց Հասունի արկանիներէն լինեն հաւանական կը թուէր. ան ոք կը սպասէր Հասունին միջամտութիւնը, այց մէր Պատրիարքը ազցց ապացոյց մը աալ թէ պայան ընդհանութիւն վերաբերեալ ամեն խնդրոյ մէջ ինքն է միակ պաշտօնական ներկայացնին. Հայաստանի վերաբերեալ խնդրոյ մէջ ալ Պատրիարքի քաղաքականութիւնն սկսած է այս գոյը առանուլ, որով ոչ միայն յանուն հայոց խոսի, ոչ յանուն թիրքաց ևս Անցեանին մէկ քանի էպիքուր մէջ տեսամունք ու տուրքի և ուրիշ խնդրոց մասին հայ և թուրք միաբան համբակին սրբիցն ի Պատրիարքարան. Ի ասեած՝ ո՞ւ ո՞ւ այս պատրիարքի մէջ տեսամունք ու տուրքի և ուրիշ խնդրոց մասին հայ և թուրք միաբան համբակին սրբիցն ի Պատրիարքարան. Ի ասեած՝ ո՞ւ ո՞ւ

այցելութեան շարժառիթներէն մին լինի. Այս ա-
տեն ժամանակ չունեցոյ այս նիւթի վրա զբել,
ինչպէս նաև ուրիշ խել մը կարեոր նիւթոց վրա.
Տեսակցութիւնը բաւական երկար տեսած է. Ներ-
սէս սրբազան կը յայտնէ Հասունի թէ օհնչ որ ալ
լինի երկու եկեղեցեաց տարբերութիւններն, քանի
որ խղճի ազատութիւնը կը յարգեն, պէտք է հա-
մարիւն եղբայրներ իրարու միշտ բարեկամ
մնան, և թէ ազգային ինքնավարութեան հարցի
մէջ, որ լոկ քաղաքական խնդիր մ' է. Հասուն
գերապայծառ իւր բոլոր ջանքերն իրեն Ներսէ-
սի ջանից պարտաւոր է միացնել։ Հասուն կը
պատասխանէ թէ օհնքն ես կը փափադի, որ միշտ
սիրով լինեն իրարու հետ, բայց ցաւալի է տեսնել.
կը յարէ, որ հռովմէական եկեղեցիւն Հայաստա-
նեաց եկեղեցին դարձողներուն արտաքոյ կարգի
պատիւ կընծայուի, հայ մամուլը գովեստներ
կը կարդայ և իբրև ազգային մեծ դէպք մը կը
տռնեն այդ դարձը։ Շիտակը, կըսէ Ներսէս,
ազգային զգացմամբ արդէն մեզ հետ միասին ե-
ղող եղբայրներ երբ կրօնական համոզմամբ ալ կու-
գան կը մրանան մեզ, բնական է, որ ուրախանաւոք,
և պէտք չէ զարմանալ թէ ինչու արտաքին ցոյցեր
կընեմք, վասն զի դուք իսկ, երբ չէ թէ այս-
պիսի պատաւոր անձինք, այլ շատ անգամ մեր
եկեղեցիւն դատապարտեալ կրօնականներ առ ձեզ
կը դիմեն, փառաւոր ընդունելութիւն կը կատա-
րէք նոցա, և պէտք է ասել, որ այդ փառաւոր
ընդունելութիւնները այս վերջի վերադարձէն շատ
առաջ տեղի կունենան։

սուն ալ աշակից լինի իրեն: Բայց սոքա, որ կը
ճանաչեն զՀասուն, զնա շրջապատողներն, Հռով-
մայ քաղբականութիւնը, մանսաւանդ թիւքերն
իրեն և Հռովմայ աթոռոյն բարեկամում պահելու
համար Հասունի ունեցած փափագն, չէ թէ յոյս
չն տածեր, այլ կերկնչին իսկ որ Հասուն Բ. Դրան
և Հռովմայ համար շատ բարեկամաբար աշխատի:
Միւս կողմանէ հականատունեան հայք հետզհետէ
կը դիման ի մեր Պատրիարքարան, կը սեն թէ
մէ ջերնին երբեմն հասունեան իսկ կը գըտ-
նուին: Վերջի օրերս թէրձեմանի արտօնատէ-
րըն ալ արձանազրուեցաւ ի մեզ: Իսկ Հայաստա-
նի բարեկարգութեանց համար աշխատութիւններն
Պատրիարքարանի կողմէ կը շարունակուին, և կը
նշմարեմք, որ այս օրերս բաւական կարեոր դար-
ձուածք մը տեղի ունենալու վրա է շատ գաղտ-
նապահութեամբ: Բերլինի դաշնագրի ստորագրո-
ղաց վրա անշուշտ մեծ յոյս մը դնելու չեմք:
Անցեալներն երբ Զերազ և Օրմանեան տօնի մը
առթիւ Աւստրիոյ դեսպանատունը կերթան և
խօսք կը բացուի դաշնագրի 61-րորդ յօդուածի
վրա, գործակատարը կասէ ոէն, եթէ մեր փափագ-
ներն գոհացնելն մենէ կախում ունենար, շատ բան
կընէինք, բայց մեր ազդեցութիւնը մինչև Արա-
րատ արդիւնաւոր ընելէ յառաջ որչափ գոհ պիտի
լինէինք, եթէ կարող լինէինք մեր անմիջական
արացին եղաղ Մօնթէնիկրօյի գործերն կարգա-
գրելու Այս խօսքերուն պատասխան չը կրնար
դրուել: Գերմանական գետպանատունը պ. Ռա-
տոլէնպիի հետ տեսնուած ատեննին Օրմանեան
Բերլինի դաշնագրի համար ուրիշ ըսելիք ըլ գտներ,
բայց եթէ մաղթել թէ 78 թուականը ծնաւ դաշ-
նագիրը, 79 զայն գործադրելու եղանակներն ցոյց
տուաւ, իսկ 80 թուականը նորա գործադրութիւ-
նը կատարէ: Պ. Ռատոլէնպի վարդապետի մաղ-
թանաց մասնակցել ամենէն խելացի միջոցը կը

Ֆրանսաց յունական լինդիր մը ունի, որ բաւականէն աւելի է իրեն. ուրիշ մեծ տէրութեան մը առ ժամանակեայ ներկայացուցիչն Հայաստանի պատուիրակ Վահան վարդապետի շատ ցուրտ ընդունելութիւն մը ընելու չը վարանիր, և երէկի թիւքը թերթերն ցնծութեամբ կը ծանուցանեն թէ Անդղիա Պարսկաստանն ալ իրեն բարեկամ ընելով. Ասիոյ մէջ իսլամական ահեղ միութիւն մը պատ-

Դեմք գիտեր թէ այս անդամ արդեօք լրջաբար կուզեն թրքաց և Պիքօնսաֆիլղի երազը իրականութիւն մը ընելու փորձեր փորձել։
Գուցէ ամենէն աւելի բուլղարաց չնորհակալ լինեմք, որ իրենց համակրութիւնը մեզ կը պահեն և պ. Զանքօֆ բաւական ժամանակ յառաջ կը ներկայանար Պատրիարքի և կը մատուցանէր առաջին պաշտօնեայ և արտաքին գործոց նախարար եպիսկոպոսի մի նամակն, որով կը հազորդէր թէ ինքն միշտ երախտապարտ է Ներսէսի, որ դառնութեան օրերու մէջ այնքան իմաստուն խորհուրդներով առաջնորդած էր իրեն. վստահ է որ այդ իմաստուն խորհուրդներն իւր ազգին ալ օգտակար պիտի լինեն, ինքն ամեն կողմ հրաման տուած է, որ բուլղարիոյ մէջ գտնուած հայք իրը

արագատ թուղթարք պատուին և անոնց բարօրութեանը համար ամեն հոգ տարուիւ»
Երբ օտար երկիրներու մէջ հայոց հանգստութեան համար հոգ կը տարուի, բուն Հայաստանի էջ այդ հոգն ունեցողը կը պակսի և մեր խեղճ ժռովուրդը աչքը մերթ հոս կը դարձնէ, մերթ հոն, չեն պակսիր անձեր, որ նորա զործոց զանազան նկնութիւններ տան, Վանայ մէջ հայք ստորագութիւն կը հաւաքեն եղեր ուսուական եկեղեւոյ գիրկը նետուելու համար։
Եթէ չեմ սխալիր այս լուրը ամենէն առաջ օլլը-

սկիք թղթակցութեանց մէջ տեսնուեցաւ, հեր-
ումն ալ միասին ունենալով. այդ հերքումը ես
էի տար, այլ Պատրիարքարանի բարձրագոյն պաշ-
տօնեայի մը առ. Լէյարդ տուած հերքումն էր
յս լուրը կ. Պօլսէն ներօպա տարածուեցաւ,
իշտ աղբիւրը անզղիական դեսպանատունը լինե-
լով. իսկ մինչև ցարդ Վանէն վստահելի անձինք
եռ բան մը չը զբեցին. Զարմանքնիս մնծ եղաւ
բր պ. Շահնուր Ալբեկեան Մամլոյ դեկտեմ. ամ-
աթւոյն մէջ հետեւեալ տողերն կը հրաժարակէր.
Մասիս որ մերթ առասպելներու կը բանայ իր
իւնակիները, այս անգամ իրբե առասպել կը ժխաէ
շմարիտ դէպք մը, Վանայ մէջ այս օրերս տես-
ուած շարժումն դէպի ռուսականութիւն, որ
գաշտօնապէս մինչև Անդղիոյ կառավարութեան
աղորդուած է. Արդ՝ արժանահաւատ աղբիւրէ
իմանանք թէ իրօք կայ այդ գաղանի շար-
ումն, թէ Վանայ մէջ ընկերութիւններ ստորա-
րութիւններ կը հաւաքեն հայերն ռուսական ե-
եղեցւոյ ծոցը նետելու, թէ ուսւ գործակալներ
ը գործեն անդուլ, և ինձ գրողը կասկած կը
այտնէ թէ մայրաքաղաքիս ընկերութիւններէն
ին մատ ունի այս գործին մէջ, Ո՞ր ընկերութեան
ակնարկէ չը գիտեմ, միայն կը գուշակեմ որ
Մշակիս կ. Պօլսոյ թղթակիցն Հայկակ, որ
ոմնն ինչ Ռուսաստանի մէջ վարդագոյն կը տես-
է, իսկ Թիւրքիոյ մէջ սեագոյն, գործը պիտի քօ-
արկէ, և պիտի ցոյց տայ, որ այս լուրն անզղիա-
ն գործարանէ ելած է, և ինչ որ Անգլիացի է
Լէյքըր փաշային պէս սուտ է, արբ շիռ է....
Ալբեկեան Մամլոյ այս տողերն բաւական աղ-
եցութիւն ունեցան հոս, վասն զի այդ թերթն
ուրջ թերթ մէ և կարեորութիւն ունի

ի մը, զոր կը յարգեմք շատ անդամ բոլորովին ակակարծիք լինելով հանդերձ, քանի մը դիտութիւններ ընել աւելորդ չեմք համարիւ:
Վանայ մէջ ռուսաց եկեղեցին յարելու համար անբազրութիւն մը պատրաստուած լինեն ոչ ոք տոսյդ զիտէ, պ. Լէյարդի գրասենեակէն ելած ուր մ'է, կրնայ լինել որ Վանայ մէջ ստորագրութիւն մը հաւաքուի և Լէյարդի շահը այնպէս պահանջէ, որ այդ ստորագրութեան կրօնական գոյն ըլ տայ, Փափագելի է որ այդ արժանահաւատ սղբիւր գոչածնիդ ձեր սովորական ըէպօրթը

զած չը լինի, վասն զի այդ պարոնի բարեմտու-
թիւնը քիչ շատ կասկածելի է մեղ. անցեալներն
կիւրակէ օր մը «Արարատեանի» գրասենեակն կը
դանուէի, երբ ձեր պարոնը հռն եկաւ և խնդրեց
որ «Արևելեան Մամլոյ» ու «Փորձի» վերջի թիւերն
որին տան տեսնէ, նոցա գործակատարն մէյ մէյ
որինակ ցոյց տուաւ և երբ պարոնը ամենայն ան-
ուարբերութեամբ սկսաւ թղթերը կտրտել, պ.
որդակատարը ըստա թէ «Հատով չը ծախուիր.»—
է, կարդալու համար է, ըստ.—«ալէտք է բաժանորդ
ինչք», և քաղաքավարութեամբ թերթերն ետ ա-
ւաւ. Զեր պարոնը բան մը մրմռաց քթին տակէն
ու զնաց, քանի մը օր վերջը տեսանք, որ սկսաւ

Նախանահանի և Ալբարատեանին դէմ յարձկիլ, և
լըսէր ինձ՝ զեռ նայէ ինչեր կրնամ ընել, Այդ
պարոնը որ կը պարծենայ թէ Շահնուրի տեղե-
ութիւններն ինք կը հաղորդէ, օգուտ քաղած է
առթէն Ալբարատեանին դէմ ալ բան մըսպրդելու,
ինձ հաւանական այս կը թուի, իսկ թէ այս հաւա-
նականութիւնը ճշմարտութիւն մ'է, այն դուք
լինաք գիտնալ և ըստ այնմ շարժիլ ձեր րէպօր-
թրին հետ իսկ եթէ այս չէ, երեսկայութեան ար-
դիւնք է, Վանայ մէջ ընկերութեան ստորագրու-
թիւն հաւաքելու մասին ալ արժանահաւատ աղ-
ոփուրէ զրուած մը չը տեսանք, և զժուարաւ կը

աւատամիք, որ հնար չըլլար այդ ընկերութեանց ա-
սուններն ի հրապարակ հանել: Եթէ զոք ու անգ-
լիական դեսպանատունը այս տեղեկութիւնը ու-
ժիք, արդեօք Բ. Դուռը չը զիտէր և Պատրիար-
քարանէ տեղեկութիւնը խնդրէր. խնդիրն կրօ-
ւական մի նկատէք. Բ. Դուռն ալ զիտէ որ կրօ-
սից ետեւն նիւթական շահեր կուզան: Վերը յի-
ած եմ թէ պ. Զերազ ազս լրոյն պաշտօնական
ներքումը տուաւ Լէյարդի, ես ուրիշ բան չեմ
որած, բայց եթէ այդ հերքումը հրատարակել «Մը-
ակի» մէջ. և զոք զայս կանուանէք գործը քօ-
լարկելու: Մեր մէջ կը գտնուին բազմաթիւ անձինք
որ կը կարծեն թէ այս կրօնափոխութեան լուրը

գղիոյ մէջ տարածուի, մանաւանդ թէ հեղինակն
Աէյարդ ըլլալէն վերջը ալ վախնալու քան չը կա
յ բարեկարգութիւններն փութացնելու միջրց նէ
կը համարեն Մտածութիւն մ' ալ այս է:
Ոչինչ նուազ զարմանք պատճառեց նաև այն
ոքերն ռուսա գործակալներ կը գործեն անդուլք:
և խօսքերուն հաւատալու համար պէտք է որ
ճկաստանի մէջ Ռուսիոյ գործելու եղանակին
այ տեղեկութիւն չունենամք:
Եթէ Ռուսաստան Տաճկաստանի քրիստոնէից զա

ա մնծ ազգեցութիւն ունեցած է և նոցա հա-
կրութիւնը գրաւած է, ինչ կուզէք ըսէք, այս
ողութիւն մ'է: Դորա զիմաւոր պատճառն է որ
ցա մէջ կրօնական հերձուած և բաժանում ձը-
լու հետամուտ չէ եղած, յանուն քրիստոնէու-
ան պաշտպանած է զանոնք: Այս ընթացքը
սքան նմա յաջողած է որ չեմք զիտէր թէ բն-
անկէ պիտի չեղի: Հայաստանի մէջ ազդե-
թիւն ստանալու համար,—բայց այդ ազգեցու-
նը արդէն ունի, և երբ Ուուսիա փորձ փորձէ
օնական բաժանմամբ մեր մէջ նոր պառակ-
ում ձգելու, միթէ կը կարծէք որ իւր բարեկա-
ց թիւը շատ և շատ զգալի կերպով չը նուազիր
իւր ազգեցութիւնը շատ աւելի չը տկարանար,
ա այնպիսի ճշմարտութիւն մ'է որոյ վրա պըն-
լու հարկ չը կատ: և եթէ հալք ինքնարերաբար

ս շարժում մը լինեն, կրնանք ապահով լինել որ
ուսիա պաշտօնապէս պիտի մերժէ զանոնք ըն-
ևնել: Խ' ոչ կը կարծէք, եթէ Անգղիա կարող
էր կամ ուղինար Հայաստանէն անգղիացի
մ ամերիկացի բողոքական քարոզիչներն
է կանչել, կամ կանչել տալ բողոքականութեան
ոշտպան և զայն տարածող լինելէ ետ կենար,
թէ չէք կարծեր որ Անգղիոյ բարոյական ազդե-
ւթիւնը շատ և շատ աւելի կը մեծնար: Որուսիա
ածը գիտէ, անոր համար կրնանք վստան լինել
Վանայ մէջ անդուկ գործող գործակալներ չու-
. իւր յանը աւսակս եռ ապահով է: Եսո ա. Շահ-

ւր կը լու լ այսպէս զը պատաշչէ նրբ պ. Եաւ-
որ կըսէք թէ Հայկակ ամեն ինչ Ռուսաստանի
ջ վարդագոյն կը տեսնէ, իսկ Թիւրքիոյ մէջ սե-
պոյն խնդրեմ Թիւրքիոյ մէջ վարդագոյն իր մը
ց տուէք. իսկ Ռուսիոյ մէջ վարդագոյն իրեր
սկսա չեն, և երբ կըսէք թէ (ըստ Հայկակի)
չ որ անգլիացի է Պէյքըր փաշալին պէս սուտ
արք չի ու է, դուք անշուշտ Պէյքըրի անձին
առամամբ պէտք եղած տեղեկութիւններն ստա-
ծ էք, թերեւ այժմ զղջումի եկած լինի: Խակ
ր գործոց մասին առանց երկար բարակ գրելու
այմղին Այնթապի թղթակցին հետեւեալ տողերն
ուած կը բերեմք, զի՞նդ հանուր տպաւորութիւնն
ն է որ Պէյքըր փաշալին յանձնուած գործն այն
ն պաշտօնն է, զոր քննելու տեղեկագրել կա-
ւաննեն: Եթէ ուղիղ է այս լուրը, ժողովուրդը
ծ մասամբ իրաւունք ունի սկեպտիկեան լինել
ս նոր յանձնախումբէն յառաջ գալու բարիքնե-
ն նկատմամբ: —Կարծեմ ես ալ ասկէ շատ
արբեր չէի զրած ԱՄշակին և մեղաւոր չեմ
առանց: Անգամ ձեւաբար ուղծառակեր ուստի

պուլիրի Անգղիոյ ձեռամբ գործադրուելլք բարե-
րդութեանց մասին մեք զայդ ստորև սեպած
ք առջի օրէն և այդ ոչ թէ բնազդմամբ, այլ
չափ հնար է լաւ մտածելով. դժբաղդաբար
պքերն մեզ իրաւունք տուին մինչեւ այժմ. Երանի
է քաղաքականութիւնը փոխուէր և անգլիական
սրեկարգութիւնը նոր կերպարանք առնուին:

Համառօտ ակնարկ մ'ալ ներքին գործերնուա-
մբ: Յունուար 25-ին Ազգային երեսիոխանա-
սն ժողովը դումարեցաւ, բայց բան մը չըրաւ.
Ել մը խնդիրներ կալին որոնց և ոչ մէկուն լու-
սմ տուաւ. Տիգրանակերտի խնդիրն առկախ
ացած է, նոյնպէս շատ մը հարցեր: Ելեկու
սմբայ չէ. տասն և հինգ օրն անգամ մը երես-
ոխանական ժողովը 3—4 ժամու չափ կը գու-
սրի, ատենական գործերը կը կարգադրէ քիչ մը և
ոզիւ թէ ուրիշ խնդրով մը զբաղելու կը սկսին՝
կնելու ատենը կուզայ: Ներքին կանոնագրու-
եամբ դիւաններու բաժնուած է. անձնիւր դի-
ան իրենց վերաբերեալ խնդրներն նախ պիտի
ննեն, յետոյ ժողովոյ մէջ տեղեկագրով մը խըն-
դրներն դիւրաւ կը լուծուին. բայց դիւանի ան-
սմներն իսկ զիրար տեսնելու դժուարութիւն ու-
ն և այնչափ խնդրներ կան որոնց տեղեկագիր-
ուն երկար ատենէ կը սպասուին:

Հայաստանի մէջ առաջնորդներու սովոր օր քան

ր աւելի զգալի կը լինի. շատ գովութեամբ կը
սոխն Երդնկայի առաջնորդ Հմայակ վարդապետի
ա. Երդնկայի դպրոցներն բարեկարգեց, ժողո-
ւորդը արթնցուց տղիտութեան քունէն, և հայոց
ուունը օտարաց առջե յարգելի ըրաւ. «Tempto-
ւ թղթակցութիւն մը գրած է այս կղերականի
ատմամբ. կարծեմք պատրիարքարանէն եպիս-
պոսութեան վկայագիր պիտի տան: Կը լսեմք
է մեր չնորհագարդ Ուուրինեան Ամբրոսիոս վար-
պետն ալ Բարերդի առաջնորդ ընտրուեր է, թող
կրագործական վարժարանը հօն բանայ:

ատրիարքարանը անյարմար ընտրութիւններ ալ
է. օրինակի համար Զարսաննաքի մէջ Յովհան-
վարդապետը 18 տարի է առաջնորդութիւն
և ժողովուրդը անբան ընելու համար ինչոր
քէն կուգայ, ըրած է, ինքն ալ այդ վիճակին
ած մարդ մը կը սեպուի. ժողովուրդը կը գան-
էր, մանաւանդ թէ քիւրդ պէյերու մեղսակից
ուն կասկածներ պակաս չեն. կը լսեմք թէ
որիարքարանն այս անձն բռներ Սղերտի տե-
ղան ըրած են, Սղերտի մէջ աղէկ առաջնորդ

արեսոր է. հետզիետէ հայք քիւրդ կը լինեն, զգային երեք ընկերութեանց միացման գործն արունակէ. յունուար 27-ին կիւրակէ օր և կիւնու ընկերութեան ընդհ. ժողովը ևս ընդուներ ուութեան սկզբունքը, և այսօր «Դպրոցասիրաց ելեանը» նիստ ունի, արդիւնքն վաղը կիմանամք: Ունուար 31-ին տնօի ունեցաւ «Դպրոցասիրաց բնելեանի» պարահանդէսը շատ շքեղ կերպով, սրդ սպոյ պատճառաւ ներկայ չէ գտնուած, սրծեմք 4000 բուրլիի մօտ հասոյթ մը մնալինի: Այս տարուան պարահանդէսներն խիստ են:

եանըն միութեան սկզբոնքը ընդունած է:
Երէկ վարչութեանց մէջ կնքուած պայմա-
թեան վրա դժուարութիւններ յարուցած է.
Դգ տեղեկութիւնք յաջորդ նամակաւ.

ՄԻԶԱԶԴԱՑԻՆ ԼՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՅ 20 մէտրակի: «Պ

Ը լրազիրը հաղորդում է, որ պետա
խորհրդարանը իր փետրվարի 19-ի
ըման համեմատ, բոլոր անդամներով ներ-
սցաւ Թագաւոր Կայսրին յայտնելու իր
ատարմահպատակ շնորհաւորութիւնը.
որը նրանց աշխատութիւնների ու զգաց-
նքի համար շնորհակալութիւն յայտնեց,
համբուրելով խորհրդարանի նախագահ
և նշխան Կօնստանտին Նիկոլայէվիչին, ա-
թէ յոյս ունի, որ խորհրդարանն առա-
այ պէս կօգնի նրան ապագայ դժուարու-
նների մէջ: Սէնատը նսյնպէս իր բոլոր
մակերպութեամբ ներկայացաւ Կայսրին, և
գաւորութիւն ունեցաւ լսել նրա ձառը,
մէջ հաստատ յոյս է յայտնված, թէ սէ-
ոի գործունէութիւնը միշտ ուղղված կը լի-
որինական կարգադրութիւնները հաստատ
ըների վրա դնելու:

ՊԵՏԵՐԲՈԽՎԳ, 20 փետրվարի: Երէկ կաւ-
խ առաւօտուանից սկսած Պետերբուրգը
դարվեցաւ զրօշակներով, գորգերով և ալ-
ն սպար անտներով: Տաճարներում, ե-
ղիներում և բոլոր թէ պետական և մաս-
որ հիմնարկութիւնների մէջ մաղթանկ-
կատարվեցան: Առաւօտուայ 10 ժամին
րային պալատի առաջ շարված էին զօ-
սմբերը. զինուորական երաժշտութեան և
եցիկների միաձայն խօրերով, թնդա-
սների ողջոյնի հետ միասին կատարվեցաւ
մնը: Թագաւոր Կայսրը պատշգամբի վը-
ից ողջունում էր զօրքերին և ժողովրդին,
ոք Նրան բարձրաձայն ու ցնծալի ռեւրան-
ով շնորհաւորում էին: Օրն անցաւ ժողո-
վի ուրախ հրձուանքներով: Երեկոյեան փայ-
լուսաւորութիւն եղաւ: Փողոցները
ծկված էին բոլորովին ժողովրդի բազ-
թեամբ, և ածում էին երաժշտական 16
մբեր: Թատրօններում շատ անգամ կա-
վեցաւ ազգային հիմնը:

վեցաւ, թէ այսօր կէսօրից յետոյ ժամը
3-ին Բօլշայա Մօրսկայա անուանված
ոցի վրա, կոմս Լօրիս-Մելիքօվի կառք
ելու միջոցին, մի անյայտ անձն բէվօլվէր
ակեց նրա վրա. կոմսը վիրաւորված չէ,
ցաւորը կալանաւորված է. մանրամասնու-
նները դեռ յայտնի չեն: